BOSNA I HERCEGOVINA

IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ FINANSIJSKOJ REVIZIJI

AGENCIJE ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2019. GODINU

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BIH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ FINANSIJSKOJ REVIZIJI

AGENCIJE ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2019. GODINU

Broj: 03-16-1-477/20

Sarajevo, juni 2020. godine

Sadržaj

I MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA 5

MIŠLJENJE O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA 5
MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI 7

II IZVJEŠTAJ O REVIZIJI 9

1. KRITERIJI 9
2. REALIZACIJA RANIJIH PREPORUKA 9
3. SISTEM INTERNIH KONTROLA 10
   3.1 Organizacija i rukovođenje 11
4. BUDŽET 11
5. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI 12
   5.1 Pregled rashoda i izdataka iz budžeta 12
      5.1.1 Ugovori o djelu 12
   5.3 Bilans stanja 14
   5.4 Pregled dinamike zapošljavanja 14
6. JAVNE NABAVKE 15
7. OSTALO 16
   7.1 Esencijalni popis lijekova 16
   7.2 IT sistem 16
8. KOMENTARI 17

PRILOZI 17

I MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA

Mišljenje nezavisnog revizora se daje na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i, u vezi s istom, reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

MIŠLJENJE O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija)** koja obuhvataju: bilans stanja na 31.12.2019. godine, pregled prihoda, primitaka i finansiranja po ekonomskim kategorijama, pregled rashoda i izdataka iz budžeta, po ekonomskim kategorijama, posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, pregled dinamike zapošljavanja, pregled stalnih sredstava u obliku stvari i prava, pregled kapitalnih ulaganja, pregled doznaka iz tekuće rezerve budžeta, za godinu koja završava na taj dan i analizu izvršenja budžeta – tekstualni dio, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, finansijski izvještaji **Agencije** prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obaveza i izvora sredstava na 31.12.2019. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od **Agencije** u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizioni dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo **Agencije** je odgovorno za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja na nivou institucija Bosne i Hercegovine tj. Zakonom o finansiranju institucija BiH, Pravilnikom o financijskom izvještavanju institucija BiH i Pravilnikom o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prijevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena, koje su razumne u datim okolnostima.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina sačinjeni bez značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed prijevare ili greške i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utječu na ekonomske odluke korisnika donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- Prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prijevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizione postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizione dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed greške, jer prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizione postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorilo rukovodstvo.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

S rukovodstvom komuniciramo u vezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim nalazima revizije, uključujući i one koji se odnose na značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

U vezi s revizijom finansijskih izvještaja **Agencije** za 2019. godinu, izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije **Agencije** za 2019. godinu godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju, zapošljavanje u 2019. godini nije vršeno uz dosljednu primjenu odredaba Zakona o radu u institucijama BiH (tačka 5.4. Izvještaja).

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i ISSAI 4000 - Standardu za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku *Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od **Agencije** u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizioni dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući dalju rezervu na mišljenje o usklađenosti, skrećemo pažnju na sljedeće:

- nije donesen pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u skladu s važećim odlukama Vijeća ministara BiH (tačka 3.1. Izvještaja);
- odluka o popisu esencijalnih lijekova u Bosni i Hercegovini još uvijek nije upućena u proceduru usvajanja prema Vijeću ministara BiH iz razloga što Ministarstvo finansija i trezora BiH nije dalo svoje mišljenje o ovoj odluci, iako je Agencija više puta upućivala prijedlog navedene odluke na mišljenje Ministarstvu (tačka 7.1. Izvještaja).

Odgovornosti rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo **Agencije** je također odgovorno da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrhovito i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome jesu li aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura, kako bi pribavili revizione dokaze o tome koriste li se sredstva za odgovarajuće namjene i je li poslovanje **Agencije**, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa relevantnim zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 02.06.2020. godine

ZAMJENIK
GENERALNOG REVIZORA

Jasmin Pilica, v.r.

ZAMJENIK
GENERALNOG REVIZORA

Ranko Krsman, v.r.

II IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. KRITERIJI

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine izvršio je reviziju finansijskih izvještaja i, u vezi s istom, reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijeva proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza, kako bi se utvrdilo jesu li predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni s odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju uporedne parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za ocjenu usklađenosti sa zakonima i drugim propisima korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2019. godinu
- Zakon o plaćama i naknadama u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o porezu na dohodak i Zakon o doprinosima (FBiH i RS)
- Zakon o javnim nabavkama i podzakonski akti
- Zakon o državnoj službi u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o radu u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o upravi i podzakonski akti
- Zakon o finansiranju institucija BiH.

2. REALIZACIJA RANIJIH PREPORUKA

Ured za reviziju institucija BiH izvršio je finansijsku reviziju Agencije za 2018. godinu, sačinio Izvještaj o finansijskoj reviziji te izrazio pozitivno mišljenje na finansijske izvještaje Agencije i pozitivno mišljenje na usklađenost poslovanja, uz skretanje pažnje na neusklađenost Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji s važećim odlukama Vijeća ministara BiH, netransparentno i učestalo angažovanje osoba putem ugovora o radu na određeno vrijeme bez provođenja konkursne procedure te probleme u vezi s donošenjem odluke o popisu esencijalnih lijekova u Bosni i Hercegovini.

U Izvještaju su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih slabosti. Agencija je postupila u skladu s članom 16. tačka 3. Zakona o reviziji institucija BiH i izvijestila nas o preduzetim aktivnostima na realizaciji datih preporuka u cilju nadilaženja nepravilnosti identifikovanih u Izvještaju o obavljenoj reviziji za 2018. godinu.

Uvidom u preduzete aktivnosti, dajemo osvrt na realizaciju preporuka:

Ocjena realizacije preporuka	Realizovana	Realizacija u toku	Nerealizovana
Agencija još uvijek nije usaglasila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji s Odlukom o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta u institucijama BiH i Odlukom o principima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa uprave BiH.			●
Ponovo su angažovane osobe putem ugovora o djelu za poslove predviđene sistematizacijom radnih mjesta.			●

Agencija je nastavila praksu zapošljavanja na određeno vrijeme bez provođenja javnog oglasa.			
U procedurama javnih nabavki u tekućoj godini, tehničke specifikacije su kreirane na način da omogućavaju aktivnu i pravičnu konkurenciju, a komisija za javne nabavke je dostavljene ponude ocjenjivala u skladu sa zahtjevima definisanim tenderskom dokumentacijom.			
Još uvijek nije usvojena odluka o esencijalnom popisu lijekova BiH, odnosno nije pribavljeno mišljenje Ministarstva finansija i trezora BiH na prijedlog odluke. Realizacija ove preporuke ne zavisi od Agencije i ista je uslovljena postupanjem mjerodavnih institucija.			
Nije urađena analiza isplativosti održavanja postojećih aplikacija niti je predložen najekonomičniji model održavanja informacionog sistema.			
Agencija je angažovala eksternog dobavljača radi izrade analize koja će odrediti strateški pristup osiguravanja potrebnih IT servisa na najbolji i najekonomičniji način.			

3. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Agencija je odgovorna za kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja i usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima.

U skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH[1], za uspostavu, razvoj i provođenje finansijskog upravljanja i kontrole odgovoran je rukovodilac institucije. U Agenciji je, u skladu sa zakonskom regulativom, u cijelosti implementiran sistem finansijskog upravljanja i kontrole. Agencija je dokumentovala i mapirala ključne poslovne procese te utvrdila i procijenila rizike koji mogu utjecati na realizaciju ciljeva. Tokom 2019. godine ažurirani su pojedinačni registri rizika. Pored zakonskih i podzakonskih akata koje u svom radu primjenjuje, Agencija je, u cilju uspostave odgovarajućeg sistema internih kontrola, usvojila veći broj internih akata koji se odnose na realizaciju određenih kategorija rashoda, naplatu prihoda, javne nabavke i druge. Također, Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva finansija i trezora BiH dostavljen je Godišnji izvještaj o finansijskom upravljanju i kontroli za 2019. godinu.

U skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH i Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH, internu reviziju Agencije obavlja Jedinica interne revizije Ministarstva civilnih poslova BiH. U 2019. godini nije bilo aktivnosti interne revizije poslovnih procesa Agencije.

[1] Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13

3.1 Organizacija i rukovođenje

Agenciju čine sljedeća tijela: Stručno vijeće, direktor Agencije i komisije Agencije.

Direktor zastupa i predstavlja Agenciju, odgovara za zakonito, stručno i etično poslovanje te učinkovito organizovanje rada u Agenciji.

Stručno vijeće je stručno, regulaciono, savjetodavno i nadzorno tijelo Agencije koje ima sedam članova. Članove Stručnog vijeća imenuje Vijeće ministara BiH na prijedlog Ministarstva civilnih poslova BiH s kandidacijske liste koju utvrde entitetska ministarstva zdravstva i Odjel za zdravstvo Brčko distrikta BiH.

Komisije Agencije su: Komisija za lijekove, Komisija za medicinska sredstva, Komisija za klinička ispitivanja, Komisija za farmakopeju i ostale komisije za rješavanje posebnih pitanja. Direktor Agencije, uz prethodnu saglasnost Stručnog vijeća, imenuje članove komisije.

Unutrašnja organizacija i način rada Agencije utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji na koji je Vijeće ministara BiH dalo saglasnost 21.10.2010. godine. Važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Agencije sistematizovana su radna mjesta za 160 izvršilaca, a zaključno s 31.12.2019. godine u Agenciji je bilo 102 zaposlenih.

Agencija još uvijek nije uskladila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji s Odlukom o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta u institucijama BiH i Odlukom o principima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa uprave BiH. Naime, institucije Vijeća ministara BiH su bile u obavezi da do kraja aprila 2014. godine usklade pravilnike o unutrašnjoj organizaciji s navedenim odlukama. Trenutačna organizaciona struktura Agencije utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji na koji je Vijeće ministara BiH dalo saglasnost 21.10.2010. godine. Istim su sistematizovana radna mjesta za 160 izvršilaca.

Konstatovano je da još uvijek nije izrađen niti prijedlog novog pravilnika koji bi bio upućen u proceduru pribavljanja potrebnih mišljenja od nadležnih institucija, odnosno kako je cjelokupna procedura praktički još uvijek na samom početku.

PREPORUKA 1

Agencija treba intenzivirati aktivnosti u vezi s usaglašavanjem Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji s definisanim principima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa uprave BiH.

4. BUDŽET

Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2019. godinu[2], Agenciji su odobrena sredstva u iznosu od 6.473.000 KM. S obzirom na to da je navedeni Zakon usvojen tek krajem 2019. godine (24.12.2019. godine), Agencija se tokom godine finansirala na osnovu odluka o privremenom finansiranju institucija BiH (četiri odluke).

[2] Službeni glasnik BiH, broj 84/19

Agencija je raspolagala i prenesenim sredstvima iz 2018. godine na osnovu programa posebne namjene *Primljeni transferi od Republike Srpske – naknada štete od poplava*, u iznosu od 699 KM.

Agencija je, u skladu s Instrukcijom o prestrukturisanju rashoda budžetskih korisnika za 2019. godinu i Odlukom o prestrukturisanju rashoda Ministarstva finansija i trezora BiH, prestrukturisala odobrena sredstva u ukupnom iznosu od 170.000 KM. Sredstva su prestrukturisana u cilju osiguranja kontinuiteta u radu laboratorija Agencije. Izvršeno prestrukturisanje odobrenih sredstava za rashode ocijenjeno je kao opravdano.

Agencija je utvrdila Program rada za 2019. godinu i dostavila ga Vijeću ministara BiH koje ga je razmotrilo i usvojilo na sjednici održanoj 04.04.2019. godine. U vrijeme obavljanja revizije izvještaj o radu Agencije za 2019. godinu je bio u proceduri izrade.

5. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Agencija je sačinila Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za period 01.01.-31.12.2019. godine i dostavila ga nadležnim organima i institucijama u skladu s važećim propisima i u utvrđenom roku.

Godišnji izvještaj je sačinjen u skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH i Instrukcijom za sačinjavanje godišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta budžetskih korisnika.

5.1 Pregled rashoda i izdataka iz budžeta

U pregledu rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama, u periodu od 01.01. do 31.12.2019. godine, ukupno ostvareni rashodi Agencije iskazani su u iznosu od 5.164.177 KM, što iznosi 80% od raspoloživih sredstava.

Finansijski značajniji rashodi odnose se na: bruto plaće i naknade plaća (2.393.274 KM), troškove tekućeg održavanja (737.035 KM), troškove zakupa (475.227 KM) i naknade troškova zaposlenih (389.157 KM).

Pregled rashoda i izdataka iz budžeta prikazan je u Tabeli I u prilogu Izvještaja.

5.1.1 Ugovori o djelu

Agencija je tokom godine angažovala ukupno 13 osoba na osnovu ugovora o djelu, od kojih su tri angažovane u kontinuitetu većim dijelom godine. Uglavnom se radi o poslovima koji su sistematizovani važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i to za daktilografske poslove, zaprimanje prijava sumnji na neželjene reakcije na lijekove, upravljanje vozilima, obavljanje ekonomskih i finansijsko-računovodstvenih poslova, poslove čišćenja i slično.

Od ukupnog broja osoba angažovanih na osnovu ugovora o djelu, angažovane su četiri osobe koje su prethodno bile zaposlene u Agenciji, ali su stekle uslove za penziju i kojima je u skladu s važećim propisima isplaćena otpremnina. Za ove namjene je tokom godine utrošeno ukupno 52.056 KM (neto bez poreza i doprinosa). Iznos je nešto manji u odnosu na prošlu godinu, s obzirom na to da su pojedine osobe koje su prošle godine angažovane putem ugovora o djelu

primljene u stalni radni odnos u Agenciji. Ugovori se zaključuju svaki mjesec, a na kraju mjeseca dostavljaju se mjesečni izvještaji o radu osoba angažovanih na ovaj način.

I dalje smatramo da je praksa angažovanja osoba putem ugovora o djelu netransparentna i neprihvatljiva za javni sektor, posebno kad se radi o angažmanu na duži vremenski period na poslovima koji imaju karakter radnog odnosa. Ovakav angažman bi, eventualno, bio opravdan u izuzetnim slučajevima i to za poslove koji se javljaju povremeno.

PREPORUKA 2

Agencija bi trebala angažovati osoblje putem ugovora o djelu samo u iznimnim situacijama i to za poslove koji nemaju karakter radnog odnosa.

5.2 Pregled prihoda i primitaka

Na osnovu Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima, te Pravilnika o visini i načinu plaćanja troškova za obavljanje poslova Agencije utvrđena je vrsta i visina, kao i način plaćanja, troškova za usluge koje obavlja Agencija.

U finansijskim izvještajima Agencije prikazani su prihodi u ukupnom iznosu od 9.673.644 KM, što je na nivou prihoda ostvarenih prethodne godine, odnosno 97% od planiranih prihoda. Finansijski najznačajniji iznosi prihoda odnose se na naplatu posebnih naknada i taksi (9.260.158 KM) u okviru kojih prevladavaju prihodi od naknada za izdavanje, obnovu i izmjenu dozvole za stavljanje lijeka u promet (5.030.876 KM), prihodi od kontrole kvaliteta lijeka (1.842.871 KM) te prihodi od upisa, izmjene i obnove upisa medicinskih sredstava u registar medicinskih sredstava i davanje stručnih mišljenja (1.625.135 KM).

Agencija kontinuirano provodi aktivnosti na jačanju sistema internih kontrola u vezi s praćenjem naplate prihoda. Uspostavljene su odgovarajuće vanbilansne evidencije, sačinjavaju se mjesečni izvještaji o usaglašavanju ostvarenih prihoda po vrstama prihoda te se preduzimaju mjere u slučaju neusaglašenosti.

U finansijskim izvještajima Agencije, na poziciji sumnjivih i spornih potraživanja, iskazan je saldo u iznosu od 307.670 KM. Potraživanje se odnosi na izvršene, a nenaplaćene usluge Agencije iz ranijeg perioda. Za navedena potraživanja su pokrenuti sudski postupci.

U dva slučaja, u kojima se radi o značajnijim finansijskim iznosima, donesene su pravosnažne sudske presude na iznos od 66.200 KM, odnosno 58.145 KM. U izvršnom postupku potraživanja nisu naplaćena jer su transakcijski računi dužnika blokirani. U oba ova slučaja radi se o pravnoj osobi koja se i dalje javlja kao korisnik usluga Agencije. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da upravo za tog korisnika usluga Agencije, koji je ujedno i dužnik Agencije, uplatu troškova za razne vrste zahtjeva vrši druga pravna osoba, odnosno advokatski ured. Uputstvom o načinu naplate prihoda definisano je da stranke u postupku vrše uplatu prihoda. Nadalje, Ministarstvo finansija i trezora BiH je, u svom mišljenju od 10.02.2016. godine, zauzelo stav kako nije uputno prihvaćati dokaze o uplati od jedne pravne osobe, a da upravni postupak pokreće druga pravna osoba. Ministarstvo je mišljenja da je potrebno da dokaz o uplati propisanih naknada glasi na pravnu osobu koja je podnijela pisani zahtjev, odnosno na koju će se izdati odgovarajući upravni akt.

PREPORUKA 3

Agencija bi trebala preispitati dosadašnju praksu, uvažavajući Uputstvo o načinu naplate prihoda, a posebno imajući u vidu mišljenje Ministarstva finansija i trezora BiH po ovom pitanju.

5.3 Bilans stanja

Ukupna aktiva Agencije na 31.12.2019. godine prikazana je u iznosu od 1.918.903 KM, a sastoji se od kratkoročnih potraživanja (6.841 KM), kratkoročnih razgraničenja (15.330 KM) i neotpisane vrijednosti stalnih sredstava (1.896.731 KM).

Pasiva Agencije iskazana je u zbirnom iznosu od 2.620.256 KM, a čine je kratkoročne tekuće obaveze (461.815 KM), obaveze prema zaposlenim za plaće i naknade (225.777 KM), kratkoročna razgraničenja (35.933 KM) i izvori sredstava (1.896.731 KM). Kratkoročne tekuće obaveze se najvećim dijelom (440.893 KM) odnose na obaveze prema dobavljačima. Obaveze prema zaposlenim odnose se na obaveze za bruto plaće i naknade plaća za decembar 2019. godine koje su izmirene početkom 2020. godine. Kratkoročna razgraničenja su izvršena na osnovu zaključenih ugovora krajem godine, za koja su sredstva planirana u budžetu tekuće godine, a čiji će računi biti ispostavljeni u narednoj fiskalnoj godini.

Bilans stanja prikazan je u Tabeli II u prilogu Izvještaja.

5.4 Pregled dinamike zapošljavanja

Prema dostavljenom pregledu, Agencija je na 31.12.2019. imala ukupno 102 zaposlena od kojih je pet osoba zaposleno na određeno vrijeme.

Tokom godine u stalni radni odnos su, nakon provedenih konkursa, primljena tri državna službenika i tri zaposlenika. Zaposlenici su u ranijem periodu bili angažovani na određeno vrijeme duži vremenski period o čemu je pisano u revizionim izvještajima Agencije prethodnih godina. Jedan državni službenik je zaposlen eksternim preuzimanjem iz Agencije za razvoj visokog obrazovanja BiH, dok je s jednim zaposlenikom zaključen ugovor na neodređeno vrijeme nakon neprekidnog rada na određeno vrijeme dužeg od dvije godine. Dvije osobe su primljene na određeno vrijeme od godinu dana do povratka državnih službenica s porodiljskog odsustva, uz saglasnost Agencije za državnu službu BiH, dok je jedna zaposlenica (tehnička tajnica direktora) u decembru 2019. godine primljena u radni odnos na određeno vrijeme od tri mjeseca bez provođenja konkursne procedure. U radnom odnosu na određeno vrijeme ostala su još dva zaposlenika koji se, kao i u ranijem periodu, angažuju duže vrijeme bez provođenja javnog oglasa.

Agencija se, kod zapošljavanja na određeno vrijeme, poziva na član 9. i član 16. Zakona o radu u institucijama BiH. Članom 9. stav (1) tačka c) Zakona definisano je da se javni oglas ne raspisuje za prijem u radni odnos zaposlenika na određeno vrijeme do tri mjeseca kada, zbog hitnosti obavljanja posla, iznenadnog povećanja obima posla i iznenadne odsutnosti zaposlenika, nije moguće pravovremeno provesti javni oglas. Članom 16. stav 3. definisano je da za obavljanje vanrednih, privremenih ili povremenih poslova ili poslova čiji se obim privremeno i nepredviđeno povećao, a koji nisu trajnijega karaktera, kao i radi zamjene duže vrijeme odsutnog zaposlenika, može zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme dok traju potrebe za obavljanjem tih poslova, odnosno do povratka odsutnog zaposlenika, a najduže

dvije godine. Angažovanje je vršeno na sistematizovanim radnim mjestima po tri mjeseca, bez prekida ugovora o radu između dva angažmana.

Nismo se mogli uvjeriti da je zapošljavanje na određeno vrijeme izvršeno zbog hitnosti i nepredviđenog povećanja posla koje nije trajnog karaktera, s obzirom na to da se angažovanje vrši već duži vremenski period.

Iako je Agencija smanjila broj osoba angažovanih na ovakav način u odnosu na prethodnu godinu (s osam osoba na tri osobe), i dalje smo mišljenja da je zapošljavanje na ovakav način netransparentno, pogotovo uzimajući u obzir činjenicu da je za jednog zaposlenika ugovor o radu na određeno vrijeme trajao u kontinuitetu od dvije godine bez prekida te je s istim zaposlenikom zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme, u skladu s članom 16. stav 4. Zakona o radu u institucijama BiH[3].

PREPORUKA 4

Agencija je obavezna postupati u skladu s relevantnim propisima prilikom provođenja procedura zapošljavanja, uz poštivanje principa transparentnosti.

Tokom godine Agenciju je napustilo pet zaposlenih koji su stekli uslove za penzionisanje. Nakon provede interne konkursne procedure, unaprijeđena su četiri državna službenika, dok je jedan zaposlenik unaprijeđen na radno mjesto s višim koeficijentom.

Agencija je tokom 2019. godine ocjenjivala državne službenike, a izvještaje o provedenom ocjenjivanju je dostavljala Agenciji za državnu službu BiH.

6. JAVNE NABAVKE

Agencija je donijela Plan javnih nabavki za 2019. godinu, kako je propisano Zakonom o javnim nabavkama, te sedam izmjena Plana nabavki. Za svaki postupak javne nabavke, odlukom direktora, formirana je komisija koja provodi postupak javne nabavke.

Prema prezentovanim podacima, Agencija je u 2019. godini provela procedure javnih nabavki ukupne vrijednosti od 1.173.462 KM. Provedeno je 25 postupaka javnih nabavki, od čega osam otvorenih postupaka u vrijednosti od 716.030 KM, devet konkurentskih postupaka u vrijednosti od 142.058 KM te osam pregovaračkih postupaka u vrijednosti od 315.374 KM. Ostale procedure realizovane su putem direktnog sporazuma.

Predmetom revizije bile su određene, finansijski značajnije i, prema profesionalnoj prosudbi, rizičnije procedure javnih nabavki (nabavka usluga eksterne validacije opreme lot 13 i lot 23 u vrijednosti od 75.000 KM, nabavka potrošnog laboratorijskog materijala lot 10 i lot 11 u vrijednosti 112.622 KM, nabavka usluga održavanja softverske aplikacije za validaciju elektronske registracije lijekova za humanu upotrebu u formatu „Nees“ u vrijednosti od 119.775 KM, nabavka usluga eksterne validacije opreme III u vrijednosti od 22.510 KM i nabavka usluga redovnog čišćenja i održavanja higijene u objektima Agencije u vrijednosti od 21.235 KM). Za revidirane procedure javnih nabavki nisu uočene neusklađenosti sa Zakonom o javnim nabavkama.

3 Ako zaposlenik izričito ili prešutno obnovi ugovor o radu na određeno vrijeme s istim poslodavcem, odnosno izričito ili prešutno zaključi s istim poslodavcem uzastopne ugovore o radu na određeno vrijeme na period duži od dvije godine bez prekida, takav ugovor smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme.

7. OSTALO

7.1 Esencijalni popis lijekova

Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima je propisan postupak utvrđivanja popisa esencijalnih lijekova u BiH. Prema navedenom Zakonu, Komisija za lijekove priprema, razmatra te predlaže Stručnom vijeću popis esencijalnih lijekova, a Stručno vijeće Agencije je dužno dostaviti prijedlog popisa esencijalnih lijekova Vijeću ministara BiH, uz prethodno pribavljanje saglasnosti nadležnih entitetskih ministarstava i Odjela za zdravstvo Brčko distrikta BiH. Na osnovu toga, Vijeće ministara BiH bi trebalo najmanje svake dvije godine utvrditi popis esencijalnih lijekova u BiH.

U prethodnom periodu, Agencija je pripremila Prijedlog odluke o popisu esencijalnih lijekova u Bosni i Hercegovini i pribavila pozitivna mišljenja od relevantnih institucija, izuzev mišljenja Ministarstva finansija i trezora BiH. Naime, i pored više upućenih urgencija kojim se traži mišljenje Ministarstva i ukazuje na važnost donošenja odluke o esencijalnom popisu lijekova u BiH, Agencija nije dobila povratnu informaciju, odnosno mišljenje od Ministarstva finansija i trezora BiH. Agencija je, u upućenim urgencijama, ukazivala na važnost esencijalnog popisa lijekova na zdravstveni i socijalni sistem u BiH. Bez mišljenja Ministarstva finansija i trezora BiH Vijeće ministara BiH ne može razmatrati ovaj akt.

Posljedica neusvajanja navedenog akta je nejednaka dostupnost građanima BiH minimuma lijekova koji se propisuju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, kao i minimuma lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti.

PREPORUKA 5

S obzirom na značaj i važnost donošenja liste esencijalnih lijekova za širu društvenu zajednicu, smatramo kako o navedenom Agencija treba upoznati Vijeće ministara BiH.

7.2 IT sistem

Agencija raspolaže informacionim sistemom koji je u značajnoj mjeri specifičan za djelatnost Agencije. Budući da Agencija ne posjeduje izvorni kod za aplikacije, tako nije u mogućnosti da ostvari konkurenciju na tržištu u cilju dobijanja povoljnije cijene održavanja. Ni za druge aplikacije, kao što je Poslovni informacioni sistem (PIS) napravljen za potrebe Agencije od lokalnog dobavljača, Agencija ne posjeduje izvorni kod. Zbog navedenog je prisutna velika ovisnost o dobavljačima u čijem je vlasništvu izvorni kod aplikacija. Kao posljedica nedostatka konkurencije za neke aplikacije plaća se visoka cijena godišnjeg održavanja u odnosu na nabavnu vrijednost aplikacija, prvenstveno Intranet aplikacija E-PORTAL i NANOKINETIK NeeS TOC Builder te Poslovni informacioni sistem.

PREPORUKA 6

Uzimajući u obzir visoke cijene ovakvog načina održavanja prethodno spomenutih aplikacija, nužno je napraviti sveobuhvatnu analizu isplativosti održavanja postojećih aplikacija te predložiti najekonomičniji model održavanja, u skladu s trenutnim mogućnostima.

Informacioni sistem Agencije se nalazi u iznajmljenom dana centru dobavljača. Prilikom nabavke usluge s jedinim ponuđačem (isti dobavljač kao i u prethodnom periodu) koji je

dostavio ponudu, sklopljen je ugovor na godinu dana u iznosu od 169.603 KM. Agencija je angažovala eksterne dobavljače da urade pisanu analizu koja je potvrdila da je postojeći način ugovaranja usluge iznajmljivanja dana centra optimalan, odnosno da je iznajmljivanje ove usluge najbolje i najekonomičnije rješenje.

8. KOMENTARI

Agencija je u ostavljenom roku dostavila komentare na Nacrt izvještaja o finansijskoj reviziji za 2019. godinu. S obzirom na to da u dostavljenim komentarima nisu prezentovani novi dokazi ili iznesene činjenice koje bi mogle utjecati na promjenu sadržaja Nacrta izvještaja, ovaj Izvještaj je sačinjen bez korekcija u odnosu na Nacrt izvještaja.

Vođa tima za finansijsku reviziju

Danijel Jozić, viši revizor, v.r.

Rukovodilac Odjela za finansijsku reviziju

Munevera Baftić, viši revizor, v.r.

Članovi tima za finansijsku reviziju

Anisa Jusić, revizor, v.r.

Enes Alić, revizor, v.r.

Nerman Velić, IT revizor, v.r.

Rukovodilac Odjela za razvoj, metodologiju i kontrolu kvaliteta finansijske revizije

Dragoljub Kovinčić, viši revizor, v.r.

Prilozi

Tabela I – Pregled rashoda budžeta za 2019. godinu

Tabela II – Bilans stanja na 31.12.2019. godine

Izjava o odgovornostima rukovodstva

Pregled rashoda budžeta za 2019. godinu

Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH

Tabela I

Opis	Odobreni budžet	Usklađivanja budžeta	Ukupni budžet (2+3)	Izvršenje budžeta	Procenat 5/4*100
1	2	3	4	5	6
1. Tekući izdaci	**5,786,000**	**0**	**5,786,000**	**5,126,679**	**89**
Bruto plaće i naknade	2,558,000	0	2,558,000	2,393,274	**94**
Naknade troškova zaposlenih	477,000	-50,000	427,000	389,157	**91**
Putni troškovi	210,000	-30,000	180,000	141,216	**78**
Izdaci telefonskih i pošt. usluga	142,000	0	142,000	95,435	**67**
Izdaci za energiju i kom. usluge	196,000	-30,000	166,000	123,675	**75**
Nabavka materijala	365,000	30,000	395,000	343,261	**87**
Izdaci za usl. prijevoza i goriva	70,000	-20,000	50,000	35,035	**70**
Unajmljivanje imovine i opreme	490,000	0	490,000	475,227	**97**
Izdaci za tekuće održavanje	756,000	140,000	896,000	737,035	**82**
Izdaci za osiguranje	11,000	0	11,000	5,232	**48**
Ugovorene i druge posebne usluge	511,000	-40,000	471,000	388,132	**82**
2. Kapitalni izdaci	**680,000**	**0**	**680,000**	**36,799**	**5**
Nabavka zemljišta	0		0	0	
Nabavka građevina	0		0	0	
Nabavka opreme	517,000		517,000	36,799	**7**
Nabavka ostalih stalnih sredstava	163,000		163,000	0	**0**
Rekonstrukcija i invest. održavanje	0		0	0	
3. Tekući grantovi	**0**	**0**	**0**	**0**	
			0		
			0		
4. Budžet-neposredna potrošnja(1+2+3)	**6,466,000**	**0**	**6,466,000**	**5,163,478**	**80**
5. Višegodišnja kapitalna ulaganja	**0**	**0**	**0**	**0**	
6. Novčane donacije	**0**	**0**	**0**	**0**	
			0		
7. Programi posebne namjene	**7,000**	**699**	**7,699**	**699**	**100**
"Primljeni transferi od RS - naknada štete od poplava" (0717030)		699	699	699	**100**
Primici od prodaje stalnih sredstava - vozila	7,000		7,000	0	**0**
8. Ukupno (4+5+6+7)	**6,473,000**	**699**	**6,473,699**	**5,164,177**	**80**

Rukovodstvo je Pregled rashoda budžeta po ekonomskim kategorijama odobrilo 26.02.2020. godine.

Direktor:
dr. Aleksandar Zolak

Bilans stanja na 31.12.2019. godine

Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH

Tabela II

Opis	31.12.2019.	31.12.2018.	Procenat 2/3*100
1	2	3	4
1.Gotovina, krat. potraživanja, razgraničenja i zalihe	**22,171**	**47,633**	**47**
Novčana sredstva	0	0	
Kratkoročna potraživanja	6,841	47,633	**14**
Kratkoročni plasmani	0	0	
Interni finansijski odnosi	0	0	
Zalihe	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	15,330	0	
2. Stalna sredstva	**1,896,731**	**2,342,373**	**81**
Stalna sredstva	5,771,858	5,695,719	**101**
Ispravka vrijednosti	3,875,127	3,353,345	**116**
Neotpisana vrijednost stalnih sredstava	1,896,731	2,342,373	**81**
Dugoročni plasmani	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
UKUPNO AKTIVA (1+2)	**1,918,903**	**2,390,006**	**80**

3. Kratkoročne obaveze i razgraničenja	**723,525**	**852,983**	**85**
Kratkoročne tekuće obaveze	461,815	439,767	**105**
Kratkoročni krediti i zajmovi	0	0	
Obveze prema zaposlenima	225,777	230,247	**98**
Interni finansijski odnosi	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	35,933	182,968	**20**
4. Dugoročne obaveze i razgraničenja	**0**	**0**	
Dugoročni krediti i zajmovi	0	0	
Ostale dugoročne obaveze	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
5. Izvori sredstava	**1,896,731**	**2,342,373**	**81**
Izvori sredstava	1,896,731	2,342,373	**81**
Ostali izvori sredstava	0	0	
Neraspoređeni višak prihoda/rashoda	0	0	

UKUPNO PASIVA (3+4+5)	**2,620,256**	**3,195,356**	**82**

Napomena: Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine, čl.10. stav 4., napomenuto je da bilans stanja budžetskih korisnika **neće biti uravnotežen** (aktiva jednaka pasivi) zbog programski uspostavljenog sistema Glavne knjige, dok će bilans stanja koji radi Ministarstvo finansija i trezora na nivou Budžeta institucija Bosne i Hercegovine za tekuću godinu biti uravnotežen.

Rukovodstvo je Bilans stanja odobrilo 26.02.2020. godine.

Direktor:
dr. Aleksandar Zolak

Izjava o odgovornostima rukovodstva

Međunarodni standard vrhovnih revizionih institucija (ISSAI 1580) predviđa da revizor treba dobiti odgovarajuću izjavu od rukovodstva institucije kao dokaz da rukovodstvo priznaje svoju odgovornost za objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja saglasno mjerodavnom okviru finansijskog izvještavanja, te da je odobrilo finansijske izvještaje.

Rukovodstvo **Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Agencija) dužno je osigurati da finansijski izvještaji za 2019. godinu budu izrađeni u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 25/15 i 91/17) i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija Bosne i Hercegovine (protokol Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine, broj 01-08-02-1-1515-1/15, od 4.2.2015.). Rukovodstvo je također obavezno postupati u skladu sa Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2019. (Službeni glasnik BiH, 84/19) i pratećim uputstvima, pojašnjenjima i smjernicama koje donosi Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, kao i ostalim zakonima u Bosni i Hercegovini, tako da finansijski izvještaji daju fer i istinit prikaz finansijskog stanja Agencije.

Pri sastavljanju takvih finansijskih izvještaja odgovornosti rukovodstva obuhvaćaju garancije:

- da je osmišljen i da se primjenjuje i održava sistem internih kontrola koji je relevantan za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja i usklađenost sa zakonima i drugim propisima;
- da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze;
- da finansijski izvještaji sadrže sve relevantne podatke i analize izvršenja budžeta, kao i podatke o sistemu internih kontrola i realizaciji preporuka revizije;
- da se u poslovanju primjenjuju važeći zakonski i drugi relevantni propisi.

Rukovodstvo je također odgovorno za čuvanje imovine i resursa od gubitaka, pa stoga i za preduzimanje odgovarajućih mjera kako bi se spriječile i otkrile pronevjere i ostale nezakonitosti.

Datum, 12.03.2020.

Direktor:

Aleksandar Zolak